І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J. 07303
HEnderson 4-0237
HEnderson 4-0807
УНСоюз: HEnderson 5-8740
— Тел. в Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5897

РІК LXXI. Ч. 94. ДЖЕРЗІ СИТИ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 19-го ТРАВНЯ 1964 10 ЦЕНТІВ — 10 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, MAY 19, 1964 No. 94. VOL. LXXI.

В ЦЬОМУ ТИЖНІ МАЄ РІШИТИСЯ ДОЛЯ ЗАКОНУ ПРО ГРОМАДЯНСЬКІ ПРАВА

Вашингтон. — Цього тижня сенаторські прихильники законопроєкту про охорону громадянських прав мають вирішувати долю цього закону. І демократичні і республіканські сенатори вже у вівторок 19-го травня мають відбути сепаратні збори, на яких будуть нараджуватися, як би то узгіднити велике число поправок до цього законопроєкту, щоб вони були сприятливіші для деяких сенаторів, які ще вагаються, чи голосувати за те, щоб припинити обструкцію південних сенаторів і почати голосування в справі самого закону. Досі ще не є певним, чи за внесок про припинення обструкції була б потрібна більшість двох третіх голосів, ще значить більшість 67-ох сенаторів при наявності всіх 100 сенаторів. Найбільше непевних сенаторів є між республіканцями, і тому провідник республіканської меншости в Сенаті сенатор Еверет МекКінлі Дірксен матиме на зборах багато праці, щоб переконати їх в тому, що треба припинити обструкцію та ухвалити урядовий проєкт із деякими поправками. Ці поправки мають схвалення вже і демократичного керівника в цій справі сенатора Гюберта Гомфрі з Міннесоти а також і автора законопроєкту — головного прокуратора Роберта Ф. Кеннеді. Між республіканськими сенаторами треба б ще здобути для справи громадянського закону принаймні 6 сенаторів із усіх 12 сумнівних, бо аж тоді можна б приступити до голосування. Треба б здобути прихильність таких сенаторів - республіканців, як Б. Гікенлупер з Айови, Трустон Мортон з Кентаки, Роман Груска з Небраски, які є приятелями сенатора з Арізони Беррі Ґолдвотера, який противиться ухваленню громадянського закону в теперішній редакції. Сенатор - республіканець із Норт Дакоти Мілтон Йонґ, який давніше не був рішений, заявив в неділю в пресовому інтерв'ю, що можна буде знайти потрібну більшість 67-ох сенаторів, коли перед тим узгідниться всі зголошені поправки. На думку Дірксена треба буде кількох зборів, щоб вирішити справу зголошених поправок, бо на одному засіданні не можна буде цього зробити. Найважливішою поправкою є та, яка обмежує діяльність урядових аґенцій та не дозволяє їм зачасто вносити скарги в імені приватних осіб, яким відмовляється рівних громадянських прав.

В ЗДА відзначено військовими парадами День Збройних Сил

Ню Йорк. — В суботу 16-го травня в ЗДА відзначували військовими парадами День Збройних Сил. В Ню Йорку 9 000 вояків всіх родів збройних сил маршували по 5-ій Евню від 96-ої до 62-ої вулиці. Параду відбирав шеф морських операцій адмірал Дейвід Л. МекДоналд на трибуні при 69-ій вулиці. Головним маршалом був віце - адмірал фльоти Гаролд Т. Дойтерманн. Маршували 2 000 кадетів із Військової Академії у Вест Поюйнті, які викликали захоплення в публіки, яка стояла на хідниках. На великих трейлерах - троках везли бакети Ніке - Геркулес, Ніке-Аякс, Сержант, Чесний Джан, Малий Джан, Бомарк і Говк. Параду замикали 6 танків типу М-48. В портах стояли воєнні кораблі: літаконосець Саратоґа, кружляк Нюпорт Нюз та нищильник із керованими ракетами „Семмес". Публіка могла оглядати ці воєнні кораблі від полудня до 4-год. по полудні. На Світовій Виставці окремою програмою відзначували День Збройних Сил.

В Квітні створено 500,000 нових варстатів праці

Вашинґтон. — Департамент Праці повідомляє, що в квітні цього року число нових варстатів праці поза фармерством збільшилося на 500 000, тобто на 300 000 більше від нормального збільшення в цьому місяці. Сталося це тому, що збільшилася продукція автомобілів, сталі та машин. Зросло в квітні понад норму і число робітників в інших фабриках. Індекс продукції в квітні становив 129.2 в порівнянні з пересічною продукцією 1957 - 1959 років. Збільшилося число затруднених, хоч число безробітних виносило в квітні ще 5.4 відсотка всіх робітних сил. Пересічне число тижневих годин промислового робітника виносило 40.4 години, а заробітна платня фабричного робітника за одну годину праці становила $2.25.

В Ню Йорку відбулася доповідь проф. д-ра Олександра Кульчицького про українську науку

Ню Йорк. — Минулої суботи 16 травня відбулася в Українському Інституті Америки чергова наукова конференція НТШ з доповіддю проректора УВУ з Мюнхену, професора д-ра Олександра Кульчицького на тему: „Структура української науки та її основні завдання в діяспорі". Коротка, але надзвичайно влучна характеристика української науки і культури в цілому та ті основні завдання, що випливають з її суті та з сьогоднішньої нашої історичної дійсности, і наш практичний підхід до її напрямних викликали живе заінтересування у приявних слухачів. Після доповіді відбулася доволі широка дискусія, в якій порушено цілу низку проблем. Зокрема звернено увагу на посилення нашої наукової продукції та на наші фінансові можливості для української науки в вільному світі.

ГОЛОВНИЙ УРЯД УНС ПОЧАВ СВОЇ РІЧНІ НАРАДИ НА СОЮЗІВЦІ ЦЕРЕМОНІЄЮ В ЧЕСТЬ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

ГОЛОВНИЙ УРЯД УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ під час своїх минулорічних нарад, які також відбулися на Союзівці. Сидять (зліва): головний радний і директор Канадійської Канцелярії УНС Богдан Зорич, головний касир Роман Слободян, заступниця головного предсідника Анна Герман, головний предсідник Йосип Лисогір, заступник головного предсідника Степан Куропась, головний секретар Ярослав Падох, голова Головної Контрольної Комісії Володимир Ґалан та головний редактор Антін Драґан. За ними стоять (зліва у першому ряді): головні контролери Володимир Коссар і Петро Пуцило, головні радні Ярослав Гук, Осипа Олінкевич, Богдан Мельник, Олена Штогрин, Тарас Шпікула, Анна Чопик, Дмитро Шмагала, Марія Демидчук, Мирон Куропась, Олена Олек і гол. контролер Іван Іванчук. Стоять (зліва в другому ряді): головний контролер Іван Кокольський, головні радні Андрій Джула, Іван Одежинський і Василь Гуссар.

Союзівка, Кергонксон. — Короткою, але зворушливою церемонією в честь свого патрона, Тараса Шевченка, з нагоди 150-річчя з дня його народження, почав тут Головний Уряд Українського Народного Союзу свої наради в понеділок, 18-го травня рано. Наради, що триватимуть упродовж тижня, відбуваються в бібліотечній залі Гостинниці і в них беруть участь усі члени Головного Екзекутивного Комітету: головний предсідник Йосип Лисогір, який відкрив наради і ними проводить, заступники головного предсідника Степан Куропась і Анна Герман, головний секретар Ярослав Падох та головний касир Роман Слободян; Головної Контрольної Комісії: її голова Володимир Ґалан, заступник голови Володимир Коссар, секретар Петро Пуцило та члени Іван Кокольський й Іван В. Іванчук; Головної Ради: Богдан Зорич, Богдан Мельник, Ярослав Гук, Тарас Шпікула, Дмитро Шмаґала, Василь Гуссар, Андрій Джула, Анна Чопик, Іван Одежинський, Олена Олек, Осипа Олінкевич, Мирон Куропась, Марія Демидчук та Олена Штогрин; головний редактор „Свободи" Антін Драґан. На порядку нарад є звіти всіх членів Головного Уряду і редактора „Свободи", обговорення звітів та вкінці постанови й ухвали для добра організації й громади. Цьогорічні наради, які відбуваються також у 70-річчя Українського Народного Союзу, відкрив коротким вступним словом п. Йосип Лисогір (Вступне слово п. Лисогора надруковане побіч), закінчуючи його проханням, щоб усі учасники нарад перейшли до пам'ятника Шевченкові, що стоїть на найкращому місці напроти гостинниці. Пам'ятник, як відомо, проєктував і виконав покійний уже світової слави український скульптор Олександер Архипенко. Зібравшись біля пам'ятника, члени Головного Уряду УНС вислухали насамперед американського й українського національних гимнів, під час співу яких піднесено високо на машт перед гостинницею зоряний американський та синьо-жовтий український прапори. З черги, під спів безсмертного Шевченкового „Заповіту" покладено біля пам'ятника вінок живих квітів і тоді головний радний Богдан Зорич виголосив українською мовою, а головна радна Анна Чопик англійською мовою цей же Шевченків „Заповіт". На цьому закінчено коротку церемонію і всі учасники нарад знову перейшли до залі, щоб продовжувати порядок нарад дня, на якому після схвалення цього порядку, є звіти насамперед головних екзекутивних урядовців.

ВСТУПНЕ СЛОВО

головного предсідника УНС Йосипа Лисогора на річних нарадах Головного Уряду на Союзівці в понеділок 18-го травня 1964-го року.

Пані й Панове!

Маю велику честь і приємність привітати Вас, членів Головного Уряду Українського Народного Союзу, на цьому сімдесятому з черги річному засіданні, що його цим разом відбуваємо на нашій прекрасній оселі, Союзівці.

Ми зійшлися, щоб перевірити справи нашої організації за минулий рік, щоб обмінятися думками і поглядами про ведення цих справ та щоб сформулювати пляни нашої дії на черговий рік.

Цього року сповнилося рівно сім десятків років від часу заснування Українського Народного Союзу. З такої нагоди зроджується бажання оглянутись на пройдений шлях та підсумувати його значення. І це добре, бо чим більше ми знайомимось з обставинами заснування нашого Союзу, чим більше вглиблюємося в принципи й цілі, що ними керувались наші попередники, тим ясніше бачимо їхню мудрість, захоплюємося їхньою вірою, і їхнім чоловіколюбством.

Чим більше часу минає від дня заснування нашого Союзу, тим виразніше і яскравіше виявляється подивугідна мудрість та глибока щирість його організаторів. Вони були безмежно віддані справі практичного добробуття своїх земляків. Їхня думка сягала високо, але не відривалась від землі і охоплювала духові, виховні, соціяльні, політичні та господарські потреби нашого народу. Визначені ними сідесят років тому засади праці становлять основу нашої політики й сьогодні. Не було й не може бути відхилень він того напрямку, що має за завдання піднести наш нарід і наших людей, поліпшити громади, в яких вони живуть, дати всю можливу допомогу змаганням країни їхнього походження.

Наш Союз має крайовий і навіть міжнародний засяг, але його сила в своїй основі базується на місцевих одиницях. Від самого початку Відділи Українського Народного Союзу були й залишилися льокальними активними групами, що об'єднували таланти, ініціятиву та ресурси громади для спільного добра. Першим і основним гаслом, що його видвигнули о. Григорій Грушка та його співробітники в „Свободі" 1893-го року, було: „організуватись!", підставовою філософією якого було „співпрацювати!". Практичним застосуванням і виявом цього було об'єднання нових поселенців із швидко зростаючого українського населення в активні місцеві організації, які ініціювали та очолювали вітальну акцію для створення установ й інституцій, необхідних для всебічного життя громади та розвитку. Відділи Українського Народного Союзу були ідеальні для такого поступування, і сьогодні, вже з перспективи історії, можемо з усією певністю твердити, що навряд чи можна у цій країні назвати будь-яку вартісну акцію або твір, що в такій чи іншій формі не мали б на собі печаті Українського Народного Союзу.

Так то, аналізуючи уважно минуле, ми оправдано можемо гордитись тією ролею, яку відіграв УНСоюз та його члени в своїх громадах. Багато з цих досягнень були мрією і ціллю отця Грушки та його співробітників у їх вимовному змаганні до створення крайової української організації. Вони, високо оцінюючи людські вартості, з подивугідною сміливістю, далекозорістю та наполегливістю промостили шлях, яким пішли їхні наслідники, з подібною далекозорістю і сміливістю достосовуючись до змінливих потреб наших членів і наших громад.

Нашим завданням упродовж цього тижня буде використати якнайкраще науку минулого, схопити дійсність, яка керувала й захоплювала основоположників УНСоюзу і в межах людських можливостей скерувати наші думки і наші плянування на майбутнє, як це вчинили наші попередники 70 років тому. Це є нашим обов'язком не тільки у відношенні до наших членів та наших країн — З'єднаних Держав Америки і Канади, але також у відношенні до тих, що прийдуть після нас, як і до справи волі та незалежности України, країни нашого походження чи походження наших предків.

Заки почнемо наші наради, ми повинні виконати ще один наш урочистий обов'язок. Цього року ввесь український нарід і з ним увесь світ відзначає 150-ліття з дня народження Кобзаря України, Тараса Шевченка. І ми повинні це вчинити. Наша Культурна Комісія приготовила коротеньку програму, якою ми віддамо поклін найбільшому Синові України, невтомному борцеві за волю, універсальному чемпіонові справедливости і нашому Патронові. Я прохаю Вас перейти ласкаво до пам'ятника Шевченкові, щоб біля нього віддати наш поклін його генієві.

КАТОЛИЦЬКА ЦЕРКВА ПЛЯНУЄ ЗВ'ЯЗКИ З НЕ-ХРИСТИЯНСЬКИМИ ЦЕРКВАМИ

Рим. — Папа Павло VI, промовляючи до 6.000 семінаристів на Понтифікальній Богослужбі в минулу неділю 15 травня ц. р., заявив, що він покликує до життя новий Секретаріят для Не-Християнських Церков, паралельний до Секретаріяту для Християнської Єдности. „Ні один паломник, без уваги на те, яка далека щодо релігії і географії його країна, з якої він походить, не буде чужим у цьому Римі, вірному аж по нинішній день у своїй історичній програмі, яку католицька віра зберігає для себе, як спільна батьківщина". За найпершими коментарями західної преси, покликання до життя нового Секретаріяту при Святішій Колеґії для Не - Християнських Церков є продовженням лінії релігійної толеранції, започаткованої покійним Папою Іваном XXIII, при чому спершу йшло про нав'язання контактів тільки з Християнськими Церквами, поза Католицькою Церквою, а тепер ці контакти мають охопити також Не - Християнські Церкви. Новий Секретаріят має займатися такими визнаннями, як юдаїзм, мохамеданізм (іслямізм), буддизм і інші. Не виключають, що внаслідку такого поширення активного зацікавлення Католицькою Церквою всіма релігіями, на Другий Ватиканський Собор будуть допущені також представники отих різних Не - Християнських Церков в характері обсерваторів. Ця справа має бути вирішена згодом. На чолі нового Секретаріяту стоятиме 69-літній кардинал Паольо Марелля, який впродовж 15-ох років був папським делеґатом в Японії і там познайомився з шінтоїзмом та різними іншими визнаннями Далекого Сходу. Згодом кардинал Марелля був папським нунцієм у Франції, отож він має за собою не тільки знання різних Не-Християнських Церков ,але й поважний стаж і хист дипломата. Папа хвалив ці прикмети кардинала Мареллі у згаданій своїй промові. У зв'язку з цим новим кроком Папи Павла VI повідомляють, що запроєктована ухвала Ватиканського Собору про те, що жидівський нарід не несе єдиної вини за мученицьку смерть Христа, не буде включена в загальну постанову Собору про християнську єдність, а тільки проголошена, як окрема заява. Хоч юдаїзм сполучений з християнізмом Старим Заповітом, проте вилучення згаданої проєктованої постанови з тексту загальної ухвали про Християнську Єдність станеться — пояснюють коментатори — частинно з політичних причин, з уваги на арабські країни, частинно створення отого нового Секретаріяту, який охоплюватиме зв'язки однаково з юдаїзмом, як мохаммеданізмом.

У Вашингтоні йдуть наради в справі посиленої допомоги Південному В'єтнамові

Вашинґтон. — Впродовж трьох останніх днів минулого тижня щоденно відбувались у Вашинґтоні наради в справі посиленої допомоги Південному В'єтнамі у зв'язку з погіршеною тамошньою ситуацією на воєнному фронті проти комуністичних партизанів. В минулу п'ятницю, в день після повороту з Південного В'єтнаму секретаря оборони Роберта С. МекНамари і голови шефів об'єднаних штабів генерала Максвелла Тейлора, які негайно склали були обширний звів Президентові, відбулося засідання Ради Безпеки в цій самій справі, з участю названих осіб та ще й державного секретаря Діна Раска і групи конґресменів і сенаторів з обох партій, з уваги на те, що Президент задумує внести до Конґресу на признання додаткової грошової допомги Південному В'єтнамові. Того самого дня Президент прийняв на короткій авдієнції нюйоркського губернатора Нелсона Рокефеллера, який зглосився, щоб скористати з обіцянки Президента, що кожний кандидат у найближчих президентських вибрах може скористати з довірочних інформацій. Ркефеллер просив дати йому всі інформації в справі Південного В'єтнаму. В суботу відбулася знов нарада у Президента з участю державного секретаря Діна Раска, секретаря оборони Роберта МекНамари, голови шефів об'єднаних штабів генерала Максвелла і секретаря летунства Юджина Цукерта. Приявність цього останнього пояснюється рішенням вислати до Південного В'єтнаму не 75, а 100 бомбардувальників типу „Скайрейдер".

Міжнародний рух комуністів розколений внаслідок спору Москви-Пейпінґу

Париж. — На 17-му конґресі Комуністичної партії Франції, який відбувається тепер у Парижі, замітний розкол у комуніст. фронті у зв'язку з „ідеологічним" спором між Москвою і Пейпінґом. Французька комуністична партія офіційно підтримує становище Москви, і те саме робить найбільша західня комуністична партія італійська. Але в обох цих партіях виявились і прихильники і противники совєтської ідеї щодо скликання міжнародного збіговиська компартій світу для розгляду того спору. Цю совєтську пропозицію підтримав на конґресі французької компартії Міхаїл Суслов, голова совєтської делеґації. Болгари, чехи, фіни, чілійці і еспанці найбільше оплескували Суслова. Румунський делеґат говорив тільки про потребу єдности комуністичного руху, а югославський старався грати ролю посередника і палко поручав „автономію" кожної комуністичної партії та невтручання в її тактику іншими компартіями. Наприкінці конґресу французьких комуністів обрано теперішнього ген. секретаря партії Моріса Тореза на її президента, а на його місце — молодшого і здоровішого Вальдека Роше.

НА НАШІЙ, НЕ СВОЇЙ ЗЕМЛІ

(Що пишуть комуністичні газети в Україні)

Про телевізію в Україні

„... У телівізійних передачах немає ще задушевної розмови, невимушеної бесіди. Оволодіння жанровою специфікою телевізійних виступів слід почати з мови... У нас іноколи абсолютну правду умудряються подати так, що вона здасться брехнею... Вкрай рідко і, як правило, некваліфіковано ведуться телевізійні репортажі про життя окремих республік, країн і областей". („Літературна Україна" з 19 травня).

Кримінальні справи і комітети ЛКСМУ

„Двоє п'яних хуліґанів із села Вахнівки... вдерлися увечері до жіночого гуртожитку і по-звірячому побили ученицю... Секретар сільського обкому ЛКСМУ обмежився голим визнанням факту і повідомленням про те, що хулігана Поліщука (тільки через 2 місяці) засуджено до 3 років тюремного ув'язнення. І ніякої аналізи стану справ, заходів, що сприяли б мобілізації молоді на боротьбу з пияцтвом, хуліганством, злочинністю... Довелося константувати, що обком, деякі комітети ЛКСМУ неправильно реаґують на критику, по-бюрократичному ставляться до скарг і листів молоді". („Молодь України" з 12 травня).

З'їзд безбожницького товариства „Знання"

У Києві відбувається 6-ий з'їзд товариства „Знання", створеного в кожній республіці СССР для боротьби з релігією. ЦК компартії України передав з'їздові привіт і вимагає від т-ва: „Ширше залучити до своїх лав учених, діячів літератури і мистецтва, спеціялістів і передовиків усіх галузей народного господарства... Вести непримиренну боротьбу проти буржуазної ідеології, за чистоту марксистсько - ленінської теорії"... („Радянська Україна" з 12 травня).

Подивугідний винахід Інституту Мовознавства АН УССР

„В ляборторії експериментальної фонетики Інституту Мовознавства Академії Наук УССР мене познайомили з інженером Вадимом Волощуком, який опанував англійську мову за місяць, а точніше за двадцять дві ночі... Автор нової методи навчання кандидат філологічних наук Л.А. Близиченко каже, що під час сну засвоюваність матеріялу нашим мозком значно вища — від 90 до 100 відсотків." Нова метода швидкого вивчення чужих мов полягає в тому, — як повідомляє „Україна" ч. 5 — що студентові накладають навушники і він спить, слухаючи підсвідомо лекцію, передавану з магнетофонного запису. Подивляючи самий винахід, годі утриматись від побажання: уможливити багатьом у Києві вивчити за такою методою українську мову.

„Обіцянки - цяцянки"

Довгий час у такому порівняно невеликому місті як Глухів було аж 52 електрівні. А квартири освітлювали каганцями. Карликові електрівні не могли забезпечити електроенерґією ні промисловість, ні побут. Міністерство комунального господарства УССР вирішило збудувати в Глухові потужну електрівню. Нарешті в 1960 р. вона була готова, але потужність її виявилася значно меншою, ніж передбачалося... Далі „Радянська Україна" з 12 травня пише, що електрівні й досі не збудовано, іншими словами — у Глухові „на порозі комунізму" багато людей ще й досі світять каганцем.

В АМЕРИЦІ

● **Директор Федерального Бюра Інвестиґацій Едґар Гувер**, зізнаючи в Комісії Воррена в справі вбивства президента Кеннеді, заявив, що темп активности президента Джансона спричиняє багато клопоту аґентам секретної служби, яка мусить просити Конґрес про збільшення фондів, щоб побільшити число аґентів, які охороняють Президента.

● **Президентська Комісія**, яку очолює головний суддя Ірл Воррен, і яка має дослідити справу вбивства президента Кеннеді, має закінчити свою працю за два місяці, і тоді мали б опублікувати звіт в цій справі. Директор ФБІ Едґар Гувер заявив, що справу вбивства президента Кеннеді та Лі Гарві Освалда треба буде роками досліджувати, навіть після оголошення звіту Комісії Воррена.

● **Товариство Тютюнових Торговців** повідомляє, що продукція цигарок в березні цього року знов зменшилася на 4.3 відсотка в порівнянні з 1963-тім роком. Треба пригадати, що в січні цього року продукція зменшилася була на 5.7 відсотка, а в лютому аж на 23.2 відсотка. Це сталося тому, що головний лікар ЗДА опублікував звіт про те, що куріння шкодить здоров'ю людини, головно серцю й легеням.

У СВІТІ

● **На Міжнародному фільмовому фестивалі** у Каннах, Франція, признано першу нагороду французькій фільмовій музичній комедії у кольорах, „Парасолі Шербурґа". Зміст того фільму — любов двох молодих осіб, розлучених ворожнечою батьків і війною. Між багатьма нагородами, признаними на фестивалі, був також польський фільм „Пасажир", якого проте не закінчено ще накручувати, бо несподівано помер його режисер, Анджей Мінк.

● **Східньо - німецькі комуністи** закинули одверто в офіційному органі „Ноєс Дойчлянд" китайським комуністам — злигування з Західньою Німеччиною проти Совєтського Союзу. Німецькі комуністи з-під стягу Вальтера Ульбріхта вже раніше твердили, що Комуністичний Китай готов підтримати Західню Німеччину в ділі з'єднання Німеччини й ліквідації комуністичної Східньої Німеччини, коби тільки внаслідку була послаблена позиція Совєтського Союзу.

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by Ukrainian National Association, Inc., 81-83 Grand Street, Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provide for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Передплата: На рік — $12.00; на пів року $6.25; на три місяці $3.25. — В Джерзі Сіті 50; на три місяці $4.00. — Для членів У. Н. і закордоном: — На рік $14.00; на пів року $7. — За кожну зміну адреси платиться 10 центів. Союзу, чоловіків і жінок — 65 центів місячно. Чеки і mone orders виставляти на: "Svoboda".

Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25.—Jersey City & Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J. 07303

Самовизначення німців

Як і можна було співатися, триденна конференція міністрів закордонних справ 15-ох держав - членів Північно - Атлантійського Союзу (НАТО), яка минулого тижня відбулася в Гаазі, скінчилася ствердженням єдности того найбільшого західнього оборонного бльоку, свідомого, що все ще існує — як сказано в офіційному комунікаті — „фундаментальна причина міжнародного напруження" — намагання комуністів накинути світові свою злочинну систему. Одною із найперших постанов тієї минулотижневої Ради НАТО було — старатися „наблизити до розв'язки" проблему об'єднання Німеччини, яку 15 присутніх у Гаазі міністрів визнали за передумову до замирення в Центральній Европі. Формулюючи власне становище в цій справі, Рада НАТО покликалась на свою декларацію із 16-го грудня 1958-го року, в якій вимагалося переведення на терені всієї Німеччини вільних парляментарних виборів і підписання мирового договору з урядом, створеним на основі висліду тих виборів.

Очевидно, що самі західні держави здають собі справу з того, що переведення в життя такої концепції — справа покищо безвиглядна. Бо нема ще й найменших познак, щоб Москва позбулася свого страху перед об'єднаною Німеччиною і її, як вона раз-у-раз кричить, „реваншизмом". Нема найменших познак на те, щоб Москва рішила викинути на смітник Вальтера Ульбрихта та його кумпанію, що сліпо виконують московські накази і допомагають Москві втримувати Німеччину поділеною і слабою. З другого боку, нема також познак, щоб західні німці були готові визнати східній кордон Німеччини на Одрі - Ніссі та виректися не тільки тих земель, що припали Польщі, але й частини Східньої Прусії, загарбаної СССР.

Отож постанова останньої Ради НАТО в справі Німеччини є лише, так би мовити, заспокоюванням власної совісти і запевненням німців, що західні держави не забули цієї справи. Ця постанова потрібна була тим більше, що недавнє інтерв'ю президента Л. Б. Джансона в німецькому часописі „Квік" з порадами для німців, щоб вони прийняли у відношенні до Москви „реалістичний підхід", підсилило їх острах, що ЗДА готові замиритися із СССР понад головою Німеччини і за її рахунок. Цей острах німців підсилює французький президент де Голь своїми сумнівами, чи у випадку нової війни Америка поспішить Европі з допомогою всією своєю атомовою потугою. І тому саме в ході триденних нарад у Гаазі державний секретар Дін Раск ствердив, що ЗДА не ведуть ніяких ані явних, ані таємних переговорів з Совєтами, і що ЗДА залишаться вірними своїм союзницьким зобов'язанням.

Але, поминаючи всі ці тактичні моменти, фактом є, що це найбільш ненормальна ситуація, що через 19 років після закінчення другої світової війни все ще не укладено мирового договору між воюючими сторонами. Фактом є, що при всій настороженості супроти аґресивного духа німців, доказаного їхньою ролею у світовій історії, при всьому засуджуванні варварської політики німців на Сході Европи за останньої світової війни, це парадокс, що право самовизначення признано народам Азії і Африки, а відмовляється 17 мільйонам східніх німців. Такі історичні аномалії не можуть тривати вічно. І тому західні держави переконані, що скорше чи пізніше постане відповідна коньюнктура, в якій можна буде реалізувати минулотижневу постанову про право самовизначення для німців. Покищо тієї коньюнктури нема.

Сила віри

У наш вік велетенської боротьби ідеологій особливу ролю відіграє релігія, релігійність, віра. Церкви всіх віровизнань принципово протиставляться матеріялістичному світоглядові, боронячи основні права людини, як Божого сотворіння. Теоретики комунізму даремно намагаються піднести своє вчення до висот віри. Матерія не може стати духом, а понад 40-річна практика комунізму на Сході Европи показала, що він неспроможний дати людині щось краще й вище ні в духовному, ані в матеріяльному розумінні. Є багато свідчень, що самі комуністи в СССР перестають вірити в карломарлові „маніфести". Політика Москви, наприклад, супроти поневолених націй не має нічого спільного з проголошуваними нею гаслами рівности та братерства народів.

Тому світ матеріялізму з такою ненавистю накидається на релігію. „Ніколи ще атеїстична пропаґанда в Радянській країні не набирала такого розмаху, як у наші дні, — читаємо в журналі „Войовничий Атеїст" з лютого ц. р. — „Науково - атеїстична пропаґанда — одна з найбойовіших ділянок ідеологічного фронту. Щоб повністю виконати завдання партії по атеїстичному вихованню трудящих, сьогодні не можна покладатися лише на вузьке коло професіоналів - атеїстів". Партія вимагає атеїстичної пропаґанди з уст письменників, лікарів, учителів, шкільної молоді... Товариство „Знання" незабаром обернеться в центр доносів на віруючих людей. Лише в Україні працюють 25 000 членів цього безбожницького Т-ва. „Лекцій з питань атеїзму читається багато. Але ефективність їх ще „недостатня", — бідкається „Комуніст України": „В окремих випадках атеїстичну роботу зводять лише до того, щоб закрити церкву чи молитовний будинок. Церкву чи будинок закривають, а віруючі залишаються"... З журналу „Зміна" ч. 12 за минулий рік довідуємося, що до Почаївської Лаври на Волині йдуть гурти богомольців, не лише старших віком: „Ударили в дзвони... Я раптом побачив, скільки тут було дітей... Перетинаючи мені шлях, швидко-швидко бігла на колінах жінка років шістдесяти. Інші йшли звичайним способом, на ногах. Ішли діти. Багато дітей... богомольці поспішають до вранішньої". Минулого року в московському „Огоньку" опубліковано світлини: сконфіскована у Львові українська католицька література, образки Матері Божої, журнал „Місіонар". Виявилося, що багато шпитальних сестер — це одночасно й черниці, членки різних орденів; вони жили, як черниці, а в одній з незамешканих кімнат зробили каплицю.

Все це свідчить про те, що людина не може жити без віри, з порожньою душею. Комуністи зліквідували Українську Автокефальну Православну Церкву. В 1939 почали, а в 1946 р. докінчили ліквідацію Української Греко - Католицької Церкви. Українська Протестантська Церква завжди була під забороною. Нині віруючі формально підведені під один знаменник — московської Православної Церкви з її патріярхом, який благословить ту владу, що виплекала цілу армію „атеїстів - професіоналістів". Але віруючі звертаються не до того патріярха, а до Спасителя. Вони обладнують таємні, підземні церкви. Юнак - штундист, покликаний до совєтської армії, категорично відмовляється взяти в руки зброю. До віри тягнуться діти. Подекуди в Україні трапляються випадки, що навіть комсомольці беруть церковний шлюб. Тому таке занепокоєння в ЦК компартії: віра в Бога — це заперечення матеріялізму, іншими словами — заперечення комуністичної ідеології.

Богдан Галайчук

НЕ ЧУВАВ ПРО ГОЛОД

Буенос Айрес. — Безпосередньо після перемоги бразилійської революції, новий уряд відібрав мандат громадянинові, який зветься Жосуе де Кастро. В той час перебував він у Женеві, де очолював дві бразилійські делеґації, що заступають ту країну перед двома міжнародними організаціями. Тепер Жосуе де Кастро появився на списку осіб, позбавлених бразилійського громадянства за співпрацю з режимом Гулярта.

Жосуе де Кастро — колишній директор Міжнародної Організації для Прохарчування і Хліборобства (ФАО) — вважається одним із найкращих у світі знавців з тої царини. Здобув він собі широкий розголос книжкою (430 сторін.), виданою в 1951 році під заголовком „Геополітика голоду". Цю книжку перекладено на деякі мови і ми уважно її простудіювали на основі еспанського перекладу, виданого у 1955 році в Буенос Айресі. На перший погляд, книжка Жосуе де Кастра виглядає дуже добре удокументованою але чи справді так — це можуть оцінити лише знавці тої матерії, до яких автор цих рядків не належить.

Темою книжки є, з одного боку, звичайний голод та недоживлення, а з другого — так званий специфічний голод, цебто недостача у харчах протеїн, вітамін, деяких мінералів та інших складників, що спричиняє важкі захворіння: найбільш відома недуга „бері - бері" є наслідком харчування, обмеженого в основному кукурудзою.

Дуже знаменне пояснення причин цього лиха. Примітивні народи, твердить бразилійський автор, мають харч більш-менш зрівноважений, з усіми потрібними складниками. Харчова рівновага захитується з хвилиною, коли країна стає тереном експансії великого капіталу, чи пак, вживаючи московського терміну, поширеного в Латинській Америці, „імперіялізму". Тоді починається монокультурне господарство: різноманітне хліборобство відступає місце безмежним плянтаціям, де плекається одну рослину, яка, з огляду на ґрунт і підсоння, має найкращі умови дешевої масової продукції для світового ринку. Традиційне хліборобство зводиться до дрібних присадибних городів, а то й заникає, як неекономічне. Тубільці працюють на плянтаціях, харчуючись продуктами, виплеканими у кращих географічних умовинах. На жаль не завжди їхньої заробітної платні вистачає на закуп потрібної кількости кальорій. Ще частіше лихо: той імпортований харч однобічний, бо обмежується найдешевшими продуктами, переважно рижем і кукурудзою, що спричиняє згаданий специфічний голод, з трагічними для здоров'я наслідками.

Дуже рідко згадує де Кастро, що в тій чи іншій країні голод відомий від непам'ятних часів; або що від часу заведення плянтаційного господарства, зв'язаного з імпортом харчів, почався специфічний голод і припинилися часті й загальні голодові катастрофи, які у минулому періодично десяткували населення внаслідок посухи і інших стихійних лих. Поза натяками спорадичними і досить дискретними причину голоду автор зводить до одного знаменника: захланности західнього „імперіялізму".

„Коли йдеться про Росію, — пише де Кастро на 360 сторінці еспанського перекладу, — то маємо пребагату документацію про голодові катастрофи царських часів, коли Росія була відома в усьому світі як „країна великих голодів". Не бракує нам також задовільного інформативного матеріялу, щоб оцінити причини й елементи голоду, який навістив ту країну в перших роках большевицької революції, 1921-1922 рр. Маємо теж дані і про голод під час останньої війни, наприклад, під час облоги Ленінграду в 1941-му році".

Неперевершений у своїй скрупулятній документації експерт ані словом не згадує про голод, який здесяткував Україну в 1933 році, хоч те народовбивство, єдине у світовій історії своєю нечуваною технікою, знайшло було широкий відгомін у тогочасній світовій пресі. Очевидно, тему своєї праці обмежує він лише „природним" голодом, чи пак голодом як таким, і тому залишає набоці голод, як засіб закріплення соціялізму. А може „переочив" той трагічний факт, адже людина має деколи пеха, зокрема, коли йдеться про таку немилу і клопітливу подію для шануючого себе „проґресивного" науковця...

Відносно своєї „проґресивности" проф. Жосуе де Кастро не залишає сумнівів. На сторінках 357-359 він стверджує „наявний контраст між господарською життєздатністю та соціяльним піднесенням наддунайських і балканських країн (тобто країн „народних демократій"), з одного боку, і господарством Західньої Европи, повним заклопотання і ваганъ" — з другого. І висловлює таку думку: „Щасливі економічні вітри, які віють на Сході, доказують на наш погляд, що країни тої зони зуміли видвигнути і здійснити основну реформу своїх соціяльних структур. Залишаючи на боці ціну, яку прийшлося за те заплатити, тобто посвяту, ті народи звільнилися від безлічі пересудів, що творили основну перепону для соціяльної обнови".

„І навпаки, — продовжує він, — Західня Европа не насмілюється глянути в очі економічній дійсності і признати, що війни та кризи випливають з поважних недоліків її політичного устрою, наявно абсурдного".

Після бразилійської революції поширились у деяких часописах (коли йдеться про Арґентину — у Фріхерієвих) коментарі, мовляв, ґулярт це Богу духа винен невдаха, який не мав ніякого відношення до комуністів і не загрожував комунізацією Бразилії. Як причинок до цього цікавого спірного питання даємо опінію одної із знатних фігур ґулярптівського режиму.

ТЕЛЕВІЗОР І НАШІ ДІТИ

Зайшов я якось до свого старого приятеля, якого знав ще з Німеччини. Тут в Америці він завів собі родину, має власну хату, авто. Одним словом, як кажуть чоловік став на власні ноги. Зайшов, щоб обговорити з ним досить важливу справу, в якій він раніше був дуже зацікавлений, а тепер чомусь збайдужів. В нашій розмові взяла участь і його дружина. Але в розпалі цієї дружньої розмови старша їх донечка каже до мами: „Вже час". Господар, очевидно, догадався, про що мова, і перепросивши, сказав мені, що в цей час вони дивляться на екран телевізора. І так, ціла родина, не звертаючи уваги на сторонню особу, засіла перед екраном і пильно почала дивитись на якийсь кримінальний фільм.

Я, одверто кажучи, був заскочений тією увагою, яку вони надавали фільмові, і грішним ділом, подумав, що якби хоч четверту частину тієї уваги виявляли до наших національних і культурних справ, то як же високо ми тоді стояли в нашому житті.

А ось недавно прочитав я статтю, в якій лікарі стверджують, що телевізія ушкоджує нервову систему, порушує правильність кровобігу та послаблює серцеву діяльність. В зв'язку з цим лікарі вимагають обмежити користання дітей з телевізії.

Також і педагоги помітили, що телевізія послаблює творчу волю, розвиває у дітей невластиве їм пасивне сприймання. Діти невстані сприймати одночасно багато образів, які хутко переходять через екран, і це спричиняє дитячу недорозвиненість. Найгірше це виявляється при навчанні там, де титина має стосувати спосіб логічного мислення, наприклад, при вивченні граматики або в процесі навчання математики. І взагалі там, де потрібна певна зосередженість для того, щоб зрозуміти й засвоїти навчальний матеріял.

Як правило, діти й дорослі захоплюються в першу чергу фільмами з кримінально-сексуальним змістом І тому недарма кажуть, що кіно й телевізія — це школа, в якій навчають, як робити злочини і яких вживати заходів, щоб затаїти їх від правосуддя.

Про те, що дітям ці фільми найбільше подобаються, свідчить хоч би й той факт, що найкращим дарунком для наших хлопців є не книжка, а пістоль.

Багато про це пишуть з обуренням представники різних громадських організацій, але, як кажуть, віз і досі стоїть на місці. А тим часом дитяча злочинність зростає, і доходить уже до того, що учні починають бити своїх учителів.

А як позитивно впливало б на дітей, коли б замість всіляких кримінальних та сексуальних фільмів або фільмів, в яких героями виступають шпигуни, для дітей виготовляли фільми на теми казок різних народів або історичні сюжети. Такі фільми стали б могутнім засобом для виховання в дітях любови до знання, викликали б у них повагу до людей, розвивали б у них фантазію.

Цього ми не маємо змоги здійснити власними силами, і тому нам залишається тільки подбати про те, щоб по можливості охоронити себе й своїх дітей від шкідливого впливу телевізії. Найпростіші, але одночасно найефективніші засоби для цього такі:

1) Дорослим членам родини не оглядати кримінально-сексуальних фільмів і цим не давати дітям приклад до наслідування;

2) Обмежити для себе і для дітей користання телевізором. Дозволяти дітям дивитися тільки на окремі фільми, які з огляду на їх вік не можуть бути шкідливими;

3) Організувати у себе вдома українську бібліотеку й привчити дітей користуватися нею. В цій справі повинні допомогти школи українознавства, рекомендуючи батькам книжки, які варто придбати до бібліотеки.

Читання українських книжок збагачуватиме у дитини словниковий запас і стимулюватиме її до глибшого опанування української мови.

І. Чуйко

ЛЕҐЕНДА ПРО „СОБАЧЕ ДЕРЕВО"

Всі ви, діти, мабуть, знаєте невеличке струнке деревце, що росте по садах по всій Америці і навесні цвіте прекрасним білим і рожевим цвітом. Називається це деревце трохи по чудернацькому -"доґ вуд", тобто собаче дерево. У нас в Україні, здається того деревця нема, але ми тут щовесни милуємось його гарним цвітом.

Так чи інакше, але про це деревце існує гарна леґенда. Ось послухайте.

Колись давно-давно, понад дві тисячі років тому, це деревце не було таке невелике, а росло високо, мало крислаті гілки й міцний грубий стовбур.

Зважаючи на його міцну деревину, його часто вживали в країні, що зветься Палестиною, та по сусідніх з нею країнах, щоб робити з нього хрести, на яких розпинали засуджених до смертної кари злочинців.

Коли Ісуса Христа присудили до смертної кари, Його примусили нести на собі важкий хрест з міста Єрусалиму на гору, де мало відбутись розп'яття.

Бідне дерево, з якого було зроблено хрест, тяжко переживало таку ганьбу. Воно журилося, що його вжито на таку страшну потребу... Але воно було тільки безпомічним знаряддям у руках жорстоких людей і нічого не могло зробити...

Ісус Христос відчув страждання та жаль бідного дерева і сказав йому: "Не журись! За те, що ти так переживаєш, хоч це й не твоя провина, відніні ти не будеш уже таким великим деревом, а невеличким, так, що з твого стовбура люди не зможуть уже зробити хреста, і, крім того, ти щороку навесні розцвітатимеш надзвичайно гарним цвітом, а люди будуть дивитись на тебе і милуватися твоєю красою."

Марія Туркало

Поштова марка у честь Кеннеді

29-го травня цього року, з нагоди 47-ої річниці з дня народження покійного президента Дж. Кеннеді, появиться довгожданa у ЗДА і в широкому світі поштова марка на його честь. У той день в головному поштовому уряді в Бостоні відбудуться урочистості, пов'язані з випуском цієї меморіяльної поштової марки. Наклад марки, як подає в своєму звідомленні головний поштмайстер Джан А. Ґроновскі, буде незвичайно високий — 250 000 000 першого накладу.

За словами генерального поштмайстра, це буде „марка, найбільш дбайливо виконана в історії пошти нашої країни". Він також подав до відома, що сім найкращих графіків одної з найповажніших графічних фірм ЗДА, з осідком у Ню Йорку, протягом трьох місяців компонували артистичний проєкт цієї марки і щойно після того він мув офіційно апробований.

Ця п'ятицентової вартости, голубо - сірої барви незвичайна марка має вигляд прямокутника. На лівій її стороні зображено „вічний вогонь", що горить на гробі цього славного президента, який трагічно загинув 22 листопада 1963 року. Праворуч — голова Дж. Ф. Кеннеді, виконана, як висловлюються американські рецензенти, в гостро неформальному стилі. Довкола марки напис: „І жар цього вогню спроможний освітити цілий світ". Це — відома цитата з незабутньої інавгураційної промови покійного Кеннеді. Текст довкруги марки апробувала дружина покійного президента, Джекелин Кеннеді. Їй запропоновано було для остаточної апробати шістнадцять різних цитат з промов її покійного мужа.

Поштовий Департамент у Вашингтоні після трагічної смерти Д.- Ф. Кеннеді одержував тисячі листів з усього світу, не згадуючи ЗДА, автори яких вимагали поштовою маркою відзначити пам'ять цього передчасно поеслого, динамічного керманича вільного світу. Щойно тепер це масове бажання буде задоволене.

Ініціятиву у випуску цієї марки проявив президент Л. Б. Джансон, який у перших днях після похорону свого попередника в Білому Домі, дав директиву головному поштмайстрові, щоб він у цій справі нав'язав контакт з Джекелин Кеннеді та її родиною.

Автором композиції є Роберт Л. Міллер, від 1936-го року член державного Бюра Ґравюри і Друку у Вашингтоні. Проєкт напису довкола марки подав Роберт И. Джанс, також член мистецької групи при згаданій вже офіційній інституції.

Вже вісім держав світу видали меморіяльні поштові марки з портретом покійного Джана Ф. Кеннеді: Арґентина, Чіле, Колюмбія, Коста Ріка, Панама, Ґвінея і Того.

Філятелісти сподіваються, що ця найновіша марка поб'є всі знані рекорди в ЗДА і за кордоном. Щоб в перших днях наситити крайовий ринок цими марками, видано їх у досі небувалій висоті накладу.

Р. К.

УКРАЇНСЬКА ВІЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК у ЗДА

ТАРАС ШЕВЧЕНКО

(ДО 150-ЛІТТЯ З ДНЯ НАРОДЖЕННЯ)

Іван Коровицький

ШЕВЧЕНКІВ „БУКВАР" (1861)

Остання Шевченкова книжка, що вийшла за його життя, це „Букварь Южнорусскій. 1861 року. Санктпетербургъ. Въ печатни Гогенфельдена и Ко." На звороті: „Печатать позволяется. С.-Петербургъ, 21-го Ноября 1860 года. Ценсоръ Архимандритъ Фотій. Ценсоръ В. Бекетовъ. Составилъ Тарасъ Шевченко".

Жартівливий вислів П. Куліша, що „Шевченко почав Кобзарем, а скінчив Букварем", вказує на ніби дрібну справу, що нею завершив Шевченко свою літературну й громадську працю. Це не так. „Буквар" був послідовним виявом Шевченкового прямування допомогти „рабам німим" і був органічно пов'язаний з його закликами до земляків „свого не цуратись". Смерть перервала здійснення Шевченкового пляну, за яким „Буквар" був лише першим випуском освітньої бібліотечки.

Шевченко повернувся із заслання 1858 року, себто тоді, коли в царській імперії ще тривала політична відлига. Недавня Кримська війна виявила від'ємні сторони режиму та необхідність реформ. Поширюється шкільництво, постають нові школи для дітей та перші недільні школи, що їх на українських землях у 1860 році було 68. У ці роки великих сподівань Шевченко, бачачи, що уряд офіційно не забороняє в початкових школах народної мови, вирішив допомогти народові навчатися рідною мовою, а не „черствим кацапським словом".

Про свої задуми він так пише до Михайла Чалого в січні 1861 р.: „Посилаю Вам на показ 10 екземплярів мого „Букваря"... Думка єсть за „Букварем" напечатать лічбу (арифметику)... За лічбою етнографію в 5 копійок, а історію тільки нашу, може вбгаю в 10 копійок. Якби Бог поміг оце мале діло зробить, то велике б само зробилося".

Прагнення діяти для освіти народу в Шевченка були пов'язані з ще давніми наставленнями київських братчиків. Тоді Білозерський твердив, що в праці для народу треба — на ґрунті християнської релігії — „дбати про його освіту", а Куліш — що „для неграмотних неуків треба писати підручники, повчальні, практичні книжки".

Шевченко бачив, що „де люди цураються освіти — там темнота, всякі недостатки, злидні" („Нещасливий") та що в школах навчають всього, „крім своєї любої мови" („Прогулянка"). Звідси велике зацікавлення Шевченка новоствореними недільними школами. В одному з листів до М. Чалого (Київ) він просить сповістити „в ім'я Боже, що робиться в наших воскресних школах", а в листі до А. Болдина (Харків): „що роблять наші воскресні школи". Багато примірників свіжовиданого „Кобзаря" він жертвує на користь недільних шкіл, про що є багато вісток у його листах (до Ф. Ткаченка, В. Тарнавського-молодшого й ін.), а, вимагаючи від своєї нефортунної нареченої, Ликери, чотири рублі, наказував переказати ці гроші також на недільні школи в Чернігові.

Думка опрацювати книжки для народу була напевно в Шевченка дуже давня, але поштовхом для її здійснювання стала, здається, „Граматка" Куліша, яка вийшла анонімно в Петербурзі 1857 р. й яку Шевченко отримав 1858 р. в Нижньому Новгороді, повертаючися з заслання. Наступні події, — подорож до Москви, до Петербургу, в Україну, дуже рухлива діяльність у Петербурзі, друкування й розповсюджування „Кобзаря", — все це відсунуло здійснення „Букваря" до кінця 1960 року.

Одначе влітку й восени 1860 року Шевченко призбирував зразки для задуманої праці. У нього, як це виявилося після його смерти, крім Кулішевої „Граматки", були ще шість подібних книжок: „Начальное ученіе человѣкомъ" (Москва, 1855); „Русская азбука для народных школъ", СПБ, 1860; „Азбука по новому способу" архімандрита Вікторина (СПБ, 1860), "Elementarz dla chłopców wiejskich" И. Ґреґоровича (Варшава, 1860); "Katechizm rzymsko-katolicki" Кс. Хвалібоґа (Житомир, 1860) та "Godzina czytania dzieciom" (Житомир, 1860).

Восени 1860 року, в жовтні, а на початку листопада напевно, Шевченко виготовив рукопис „Букваря". Про це свідчить нещодавно виявлений малюнок Петра Соколова (Соколенка), датований 12 жовтня 1860 р. На малюнку — постаті Шевченка й самого Соколова; Шевченко передає маляреві аркуш паперу. Під малюнком пояснення: „Цей аркуш паперу своїми руками дав мені Тарас Григорович Шевченко для переписування його „Букваря". Очевидно Соколов допомагав Шевченкові виготовити відписи „Букваря", потрібні для полагодження формальностей і друку книжки (див. „Україна", Київ, 1961, ч. 4, ст. 7).

По виготовленні рукопису „Букваря" треба було ще отримати дозвіл на друкування від подвійної, — духовної і світської, — цензури. Шевченкові клопотання перед цензорами не цілком висвітлені. Духовна цензура мала, здається, якісь застереження, і це змусило хворого Шевченка особисто побувати у петербурзького митрополита. Клопотання було вважене і, 18 листопада, в листі до управителя Кулішевої друкарні, Данила Каменецького, Шевченко просить повернути дуплікат рукопису „Букваря", щоб його подати світському цензорові. З листа видно, що Шевченко не сподівався перешкод і що лише „рукопис... треба... показать Бекетову". Так чи так, усі формальності були полагоджені, й апробата „Печатать позволяется" на звороті заголовної картки „Букваря" має дату 21 листопада 1860 року.

Оформлений рукопис Шевченко віддав до друкарні Гогенфельдена, де „Буквар" і був видрукуваний накладом 10,000 примірників за 195 рублів і 50 копійок. Друк забрав не більше місяця, і на початку січня 1861 року Шевченко займається розповсюдженням книжки. 3, 4 і 12 січня відомі листи його до інспектора гімназії у Києві Михайла Чалого та Федота Ткаченка, вчителя малювання в полтавській гімназії, про висилку їм по 10 примірників „на показ" й по 1,000 (через „контору транспортів") для поширення. До Полтави, для недільної школи, вислано було 3,000 примірників, а до Чернігова голові палати гражданського суду, Романові Тризні, 1,000 примірників. З кінця січня збереглося два листи Шевченка до Варфоломія Шевченка із згадкою про „Буквар", а з 14 лютого до Михайла Лазаревського про розрахунок з друкарнею.

Усією цією акцією хворий Шевченко керував із свого помешкання в Академії Мистецтв, а багато його доручень виконував Федір, його академічний служитель. Російський письменник М. Лєсков, що відвідав поета в кінці січня 1861 року, завважив, що „на столі, перед яким він (Шевченко) сидів, лежали дві стопки його твору, малоросійського букваря", що з них одного господар і подарував своєму гостеві.

Серед інших відгуків, у газеті „Северная Пчела", де прихильники Шевченка мали вплив, 27 січня 1861 р. була видрукована, підписана „А. Ч." (О. Чужбинський-Афанасьєв), рецензія на „Буквар Южнорусскій", де підкреслено гарний зовнішній вигляд книжки, її низьку ціну та ідейну спрямованість: „ось як належить діяти, бажавши дати бідним навчитися грамоти... Про цю книжечку нічого невідомо, та й в Петербурзі вона не може мати успіху, але для малоруського простолюддя це найкращий подарунок... Буквар продається в книгарні Кожанчикова".

На можливості розповсюдити свій твір Шевченко дивиться надто оптимістично, перебільшуючи спроможності своїх приятелів та вірячи в добру волю офіційних чинників. 4-го січня він пише М. Чалому: „Добре було б, якби можна розпустити його по уїздних та по сільських школах. Та вже що хочете, те й робіть з ним". Зокрема Шевченко сподівався помочі київського митрополита: „Я чув, і читав, що Високопреосвященний Арсеній дуже возревнував о сельських школах і жалується, що не печатають дешевих букварів. Покажіть йому мій „Буквар" і, якщо вподобається, то я і йому пришлю хоч 5.000 екземплярів". Ткаченкові, у Полтаву подані також подібні інструкції: „Ти получиш їх (букварі) 1.000 і, не розв'язувавши тюка, передай його, хто там у вас старший над воскресними школами. То йому і передай. А він нехай, як знає, спродасть... дай один буквар редактору „Губернскихъ Вѣдомостей" і попроси його, щоб він напечатав, що такий то і такий „Буквар" продається..."

ЩЕ ТІЛЬКИ 39 ДНІВ ДО ВІДКРИТТЯ ПАМ'ЯТНИКА ТАРАСОВІ ШЕВЧЕНКОВІ У ВАШИНГТОНІ 27-ГО ЧЕРВНЯ 1964. НЕ ЗАБУДЬТЕ СПОМ'ЯНУТИ!

В ПОКЛОНІ КОБЗАРЕВІ

З приводу 150-річчя з дня народин Шевченка у Нюарку, мені хочеться поділитися з читачами думками й рефлексіями. Я ні мистець, ні музика, тільки пересічний український громадянин.

І мені здається, що оцей ювілейний концерт у 150-річницю народин великого Тараса Шевченка якнаймогутніше заманіфестував його велич. Він просив, щоб його колись згадали земляки в сім'ї вольній і новій. Тут ми не творимо такої нової сім'ї, про яку мріяв Тарас Шевченко, бо ми не на українській землі. Вільні земляки Шевченка рознесли його славу по всіх кутках вільного світу, і вшанували його згідно з його заповітом, його піснею і його думою, про які він казав:

Наша дума, наша пісня,
Не вмре, не загине.

Я не хочу давати оцінку концертові. Я дивлюся на цю імпрезу глибше. Десятки членів хорів „Трембіта" і „Кобзар", важко працюючи на хліб насущний, не пожаліли дорогого часу і додаткового труду на безконечні проби, щоб якслід приготовитися до великого діла. Бажання вшанувати Шевченка і величезна чарівна сила рідної пісні спонукали десятки людей карно являтися на проби, і годинами — годинами вивчувати десятки сторінок нот і слів. Забувалося тоді і хатні турботи, і можливості прерізних розваг, і приманливість відпочинку. І неділь і свят не пожалувано, щоб тільки якслід звеличати Україну та її великого співця.

А ще більше праці вложили дириґенти хорів пп. А. Рудницький і В. Будний. Бо люди є людьми; хористи є людьми. І траплялися і труднощі і тертя, і напружені ситуації. Хотілося дириґентові все покинути з неохоти. Але любов до пісні і музики, глибоке прив'язання до рідного слова їм на це не дозволили.

Не на подяки і вдячність жде чеснота, але п о д я к а і вдячність належні їй. Ювілейний Концерт, зокрема виконання „Посланія" композиції А. Рудницького, заслуговує на подяку і вдячність спільноти. Спасибі, вам панове дириґенти, Рудницький і Будний. Спасибі усім вам, що причинилися до гідного поклону Кобзареві.

Нюаркський ювілейний концерт припав у прикрий час. А саме тоді, наростало напруження із приводу відповіді культурних діячів в Америці культурним діячам в Українській РСР. Саме тоді сталася і нещасна імпреза в Рутґерському університеті. Але настрій на Шевченківському святі був такий піднеслий, що там забувалося про непорозуміння. Здавалося, що дух Шевченка сцілив у моноліт українську громаду, де всі учасники як один переживали дві години національного підйому і духової насолоди, оп'янілі красою Шевченківського слова і української пісні. Не було там місця на спір і незгоду. Зокрема радісно було побачити серед хористів молодих дівчат і хлопців, вихованих вже в А м е р и ц і, в яких зов крови розпалив вогонь любови до нашої пісні.

Поважна і глибока святочна промова ред. В. Давиденка доповнила своїм змістом святкування. Як і у чарівне царство Шевченківського поетичного слова п е р е н е с л и слухачів мистецькі рецитації пань Крушельницької і Шуган. Лев Рейнарович своїми солями не мало причинився до мистецького рівня ювілейного вечора. Згадати б і пп. Данькевича, Бемка, Юркова, і пані Василенко, що своїми сольовими піснями збільшили мистецьку вартість концерту. А за фортепіянову і віольончельову музику дякуємо пані Г а р а с и м о в и ч і пп. Романові та Доріянові Рудницьким.

Не мала заслуга тут і проф. М. Цяпки, голови нашого товариства „Т р е м б і т а", який ішов напрю зі всіма труднощами, щоб тільки завершити велике діло.

Не має іншої нагороди для вас, пп. дириґенти і всіх ваших „воїнів" української думи і пісні, як ваше вдоволення, що ви якслід відзначили 150-роковини з народин Кобзаря. І нехай оці мої слова признання будуть дрібним висказом вдячности.

М. Чировський

● „Літературная Газета" в Москві надрукувала в минулому тижні вперше кілька листів із спадщини письменника Ізаака Бабеля, арештованого большевиками у 1938 року, після чого загинув був по ньому слух. Совєтські джерела подали згодом, що Бабель „помер" в 1941 році, але де це сталося, і яка це була смерть — так і досі не відомо.

Союзова імпреза в Лос Анджелесі

З нагоди 70-ліття УНСоюзу та під гаслом „Радість весни" відбулася в Лос Анджелесі культурно-розвагова імпреза влаштована в суботу, 9 травня місцевим відділом УНС у Народному Домі УКОсередку. Заля була удекорована плякатами-закликами щодо росту й зміцнення найбільшої й найстаршої української організації у вільному світі прилуча- блискучому оформленні пана Бульчака: „70 ювілей УНС - 1894— 1964".

Супровід концертової частини свята був у руках жвавого конферансьє С в я т о п о л к а Шумського, найновішого лосанджельського союзовця, врадженого промовця, що вміє відповідно триматися на сцені. Програма була коротка, але зі смаком і на доброму мистецькому рівні приготована й виконана.

Пані Євгенія Ґрінвальд, яка вперше виступила на каліфорнійській сцені, викликала заслужену бурю о п л е с к і в слухачів. Її м'яке приємне сопрано і такі щиро - природні рухи під час співу народної пісні та „Київського вальсу" викликали в присутніх інтимні почуття в такій мірі, що здавалося, вона співає не всім слухачам взагалі, а кожному з них окремо, особисто. Всі зі щирим жалем сприйняли повідомлення конферансьє про те, що пані Ґрінфальдт, на жаль, не зможе, за станом здоров'я, взяти участь також у наступних точках програми, де мала б виконувати також ролю в уривку із „Запорожця за Дунаєм". Арію Карася та інші уривки з опери проспівав Борис Ґрінвальдт, бас-баритон, сеньйор української сцени, якому можуть позаздрити численні молодші артисти. Це вже другий виступ режисера й артиста Ґрінвальдта на каліфорнійській сцені, і любителі театрального мистецтва на Заході вже переконані, що з прибуттям цього актора в Каліфорнії незабаром повстане постійний український театр.

Вірш, написаний Іваном Діденком і присвячений УНСоюзові взагалі, а голові лосанджельського відділу п. Новакові зокрема, продеклямувала донька автора Настуня, наймолодша членкиня Союзу, отримавши в нагороду рясні оплески присутніх.

Коронною точкою програми був виступ балетної групи проф. Е. Смальцева, директора Студії Українського Танку при Українській Центральній Репрезентації в Арґентині, а тепер керівника балетної школи в Лос Анджелесі. За два тижні цей латвієць, що все життя працює на ниві українського хореографічного мистецтва, з п'ятьма дівчатами й одним хлопцем потрапив підготувати х о р е о г р а ф і чний скетч до українських мелодій такої якости, що заля дослівно гула від оплесків, вигуків „біс" і голосних висловів захоплення. На жаль, з п'яти дівчат лише одна була українка (Сузана Богосян), а решта (Марія Прінціян, Даґнія Каюне, Інезе Дактеріс, Мара Кріцберґ Кулп) — латвійка, латишка, та американка й росіянка. Але захоплена результатом праці проф. Смальцева та його сина Юрія, що був ведучим танцюристом у скетчу, українська громада винесла з того вечора переконання й бажання негайно зґуртувати нашу молодь при УКО з метою створення українського балету під проводом Смальцева в Лос Анджелесі. Музичний вступ до балетної точки виконали пані Смальцева (на піяно) в супроводі А. Рудника (на скрипці). Солістам - співакам акомпаніювала пані Леся Куриленко-Вахнянин.

На закінчення першої частини імпрези голова відділу п. М. Новак сказав до присутніх слово про УНСоюз і відзначив цілий ряд старших і заслужених членів Союзу, передавши деяким із них похвальні грамоти від Головного Уряду. Серед відзначених були Василь Тимчук, Ілля Вавричук, Ілля Сцімборський та інші.

На забаві, що потім відбулася до другої години ранку, було обрано Союзову королеву імпрези — Еленка Сильчак, як також двох принцес — Марія Вибачинська й Андрея Окрушко.

Свічки - лямпадки на застелених білими покривалами столах, як також фотовітрина щойно відкритої студії пана Герасименка прикрашували простору залю УКО.

До вдалого переведення імпрези с п р и ч и н и л и с я також довголітній секретар Відділу Петро Сильчак, як також Григорій Рудник, під зарядом якого був о р г а н і з о в а н и й буфет.

Після відбутої врочистости довго ще коментували присутні імпрезу та її переведення. Єдиною критичною заввагою, і досить доречною, треба вважати думку одного з кількох однодумців, що таку поважну імпрезу і з такої поважної нагоди варто було б перевести в присутності заздалегідь запрошеного представника з Головного Уряду У. Н. Союзу до Лос Анджелесу, що надало б ще більше врочистости імпрезі та принесло б ще більшу практичну користь справі приєднання нових членів до родини 70-ти літнього Батька - С о ю з у за рахунок українців Західнього Побережжя. І ще одне: забуто, як завжди, що і в Лос Анджелесі є особи й родини, яким 3 доляри неможливо заплатити за вступ — їх треба було з а п р о с и т и, вславши безплатні квитки.

Іван Овечко

● **Нікіта Хрущов** і президент Об'єднаної Арабської Республіки Гамаль Абдель Насcер спільно потиснули в минулий четвер ґудзик, після чого вибух динаміту відкрив дорогу до новозбудованого каналу, куди ринули води Нілу. Цим закінчено першу стадію будови Асванської греблі, яка в цілості буде закінчена щойно за 4 роки.

● **Гамаль Абдель Насcер**, президент Об'єднаної Арабської Республіки, який тепер приймає у себе Нікіту Хрущова, дістав від „дорогого гостя" титул „героя Совєтського Союзу" та орден Леніна. Недавно таку саму почесть надано в Москві альжирському президентові Ахмедові Бен Беллі.

ХРОНІКА УВАН У ЗДА

Відзначення 150-річчя народження Тараса Шевченка

Українська Вільна Академія Наук у Сполучених Штатах відзначає 150-річчя народження Шевченка циклом з шести наукових конференцій, на яких виступили або виступлять з доповідями такі члени Академії і запрошені гості: М. Антонович (Монтреаль), О. Кравченюк, В. Міяковський, П. Меґик, П. Одарченко, О. Повстенко та Ю. Шевельов. Також відбудеться літературно-мистецький шевченківський вечір.

Наукові конференції

В січні і лютому 1964 року в Ню Йорку відбулись такі наукові конференції і засідання Академії:

25 січня — засідання Комісії для дослідження української суспільної думки з доповіддю Євгена М а л а н ю к а: „Правнук гетьмана (Олексій Толстой")".

2 лютого — Т. Іванівська доповідала на засіданні Секцій античної історії: „Походження Салтівської Культури за новішими дослідженнями".

9 лютого — Л. Чикаленко виступив із спогадами про Володимира Винниченка на засіданні Комісії для збереження і дослідження спадщини В. Винниченка.

15 лютого відбулась пленарна конференція Академії, присвячена пам'яті проф. Олександра Шульгина. Доповіді: Л. Чикаленко — „Олександер Шульгин — спогади", Б. Ржепецький — „Олександер Шульгин — міністр закордонних справ Української Народної Республіки", В. Маркусь — „Останні десять років життя і праці Олександра Шульгина".

16 лютого пленарною конференцією Академії відзначено 70-ліття українського щоденника „Свобода". Доповіді: І. Коровицький — „Український щоденник „С в о б о д а" (1893-1963)", А. Драган — „Свобода" та її завдання, С. Демидчук — „Свобода" і українська іміґрація".

23 лютого відбулась стараннями Інституту Шевченкознавства перша конференція з циклу, присвяченого 150-річчю народження Шевченка. О. Повстенко дав доповідь „Українська архітектура в малярських творах Шевченка". Доповідь ілюстровано діяпозитами з рисунків Т. Шевченка.

Літературний вечір Докії Гуменної

29 лютого Об'єднання Українських П и с ь м е н н и к і в „Слово" і УВАН у ЗДА спільно улаштували літературний вечір Докії Гуменної, на якому відзначено сорокліття її літературної творчости. Г. Костюк говорив про літературну творчість Гуменної. Д. Гуменна прочитала нарис „Із секретів моєї творчої лябораторії" та своє оповідання „Два карбованці", що було опубліковане 1924 року. Артистки Театру Слова, Ольга Кириченко та Лідія Крушельницька читали твори Гуменної.

Наукова праця В. і О. Савицьких

Доктор біологічних наук Вячеслав Савицький і його дружина, доктор біологічних наук, Олена Харечко - Савицька, обоє дійсні члени УВАН живуть у Солт-Лейк-Сіті і працюють у галузі селекції й генетики цукрового буряка. Від 1950 року обоє беруть участь у з'їздах Американського Товариства Фахівців Цукро-бурякової Промисловости, виступаючи з науковими доповідями. На останньому з'їзді Товариства в лютому 1964 року, В. Савицький і О. Харечко-Савицька зробила по дві доповіді. В науковому журналі, що його видає Товариство, В. Савицький надрукував 19 праць, а його дружина — 13 праць.

Музей-Архів УВАН у ЗДА

За перші два місяці 1964 року до Музею-Архіву надійшло 294 книжки і 566 періодичних видань, з них 328 примірників поточної преси від редакцій; також надійшло 93 примірники і л ю с тративного матеріялу та 117 різного (рукописи, листівки, музейні речі), разом усіх матеріялів — 1070 одиниць.

Найважливіші придбання Музею-Архіва: від І. Слона — рукописи та інші матеріяли Т. Осьмачки; від Г. Костюка — мікрофільм збірки поезій Осьмачки „Круча"; від проф. О. Грановського — машинопис невиданого твору та дві рідкі збірки його поезій і два фото; від В. Кивелюка — 14 картин, його рукописи, архів, книжки, журнали, мистецькі репродукції; від Я. Гніздовського (для конференції пам'яті О. Шульгина) — оригінальні шкіци портрета історика, зроблені в Парижі; від Д. Гуменної — шість редакцій її праці „Родинний альбом"; від Л. Полтави — 13 чернеток його творів; від І. Калиновича — рукопис о. Г. Онуфріова з записами про смерть і похорон гетьмана П. Скоропадського; від Є. Онацького — другий том витинок з журналів, переважно італійських, на українські теми — всього 84 статті в одній оправі; від Вашінґтонської групи УВАН у ЗДА, як подарунок присутніх на конференції пам'яті Лесі Українки, одержано через О. Повстенка вишиваний полтавський рушник XVIII сторіччя, що належав Олені Пчілці, а потім її дочці Ізидорі Косач-Борисовій; від Н. Іщук — матеріяли з описом похорону Ф. К. Вовка в листах його сина Юрія і фото могили вченого під Жлобіним; від Л. Биковського — підготований до друку машинопис його спогадів „Моя Київська доба" — про культурне життя Києва 1918-20 рр.

З книжок найцінніші поступлення були від М. Шляхтиченка — Н. И. Петров, „Очерки истории украинской литературы XIX в." (Київ, 1884) і рідний Географічний атлас УСРР Л. Кльованого (Київ, 1929); від митрополита Іларіона — нове видання Біблії (1962) і решітки бібліотеки о. Володимира Сполітакевича (174 книжки), серед них — рідкі львівські видання 70-80-х років, перше видання книги П. Житецького з історії української літературної мови XVII ст. (Київ, 1889) і чотири річники „Зорі" (1886, 1888, 1889, 1891); від І. Коровицького — семитомова англомовна енциклопедія релігій; від видавництва „Пролог" — різні періодичні видання й книжки (192 прим.). Інші дарунки надійшли від 45 індивідуальних дарителів і установ.

В попередньому повідомленні було неправильно подано ім'я дарителя мікрофільма першої книжки Агапія Гончаренка в ЗДА — „Русско-англійские разговоры" цей мікрофільм надійшов від Л. Биковського.

Протягом двох місяців закаталогізовано 714 книжок, заінвентаризовано 23 нові мистецькі експонати.

Музей улаштував експозиції під час наукових конференцій пам'яті О. Я. Шульгина, до 70-річчя „Свободи" до 15-річчя праці Інституту Шевченкознавства УВАН у ЗДА та з нагоди літературного вечора присвяченого 40-річчю літературної діяльности Д. Гуменної.

Від управи УВАН у ЗДА і Фундації Академії

Висловлюємо щиру подяку всім жертводавцям. Радіємо, що і окремі люди, і українські організації розуміють важливість праці Академії і підтримують її.

Наближається уже три роки відколи Академія переїхала до власного будинку; багато зроблено за цей час, а можна зробити ще більше. Треба розгортати працю в багатьох ділянках, зокрема форсувати видавничу діяльність.

Будемо вдячні за допомогу в сплаті боргу за будинок, за пожертви до Фундації Академії і на спеціяльні фонди.

Адреса Академії:

Україніан Академи,
206 Вест 100 Ст.,
Ню Йорк, Н. И., 10025

Українська хроніка

● В Едмонтоні в Канаді в кінці квітня, як і щороку, відбувся тут Музичний Фестиваль з участю хорів, солістів, музичних ансамблів. Газета „Український Голос" повідомляє, що два перші місця із кляси скрипки здобула на тому фестивалі українка Галина Спачинська, учениця Музичної Школи проф. С. Яременка. Їй призначено стипендію в сумі 500 дол. Г. Спачинська і Доня Івасюк здобули перше місце за виконання сонати з фортепіяном. У клясі солісток перші дві нагороди і стипендію 500 дол. одержала Соня Черняєвська, сопрано. Першу нагороду для дітей за рецитацію здобула Орися Сулима, а чоловічий хор „Дніпро" в Едмонтону, під дириґентурою Р. Солтикевича, здобув перше місце за виконання світських пісень.

● У торонтонській галерії „Ми і світ" відкрилася виставка картин Галини Новаківської — перша індивідуальна в Торонті. Рецензент М. Левицький пише в „Новому Шляху": „На виставці показано 18 картин, усі олійною технікою. Це в загальному твори останнього періоду від першої індивідуальної виставки в Лондоні... На спеціяльну увагу заслуговує „Плач Ярославни". Картина, як і всі інші, центральної побудови і зображення руху, виявляє її виразний талант до монументального мистецтва".

Ділимося сумною вісткою з Родиною і Знайомими, що дня 8-го квітня 1964 р. в м. Тернополі, Зах. Україна, відійшов у Вічність на 88-му році життя, заосмотрений Найсвятішими Тайнами, наш Найдорожчий ТАТО, ДІДУНЬО І ПРАДІДУНЬО

бл. п.

АНДРІЙ СМАЛЬ-СТОЦЬКИЙ

емеритований учитель шкіл м. Тернополя.
Похорон відбувся дня 10-го квітня 1964 року на місцевий цвинтар.

Горем прибиті:
син ВОЛОДИМИР з дружиною ВІРОЮ та дітьми НЕСТОРОМ і ЗОРІЯННОЮ
і Родина.

„Тризуб" здобув четвертий раз першість А. Ф. Ліґи

Філядельфія, 17-го травня. — Перемогою 2:1 над дружиною італійців з Бостону — „Метрос" в останніх мистецьких змаганнях сезону 1963-1964 футболісти „Тризуба" здобули вже четвертий раз першість Американської Футбольної Ліґи. Ці рішальні про перше місце змагання проходили в дуже напруженій атмосфері. До перерви вели „Метрос" 1 : 0 і щойно в другій півгрі „Тризуб" вирівняв і здобув переможні ворота. Стрільцем обидвох воріт для „Тризуба" був Санчез. Змаганнями проводив суддя Новік, який мимо всіх старань опанувати темпераменти змагунів, допустив до гострої гри. Друга півгра змагань була передавана на місцевій телевізійній станції, якої заповідач висловлювався прихильно про „нашу дружину Юкрейніен Нешенелс". „Тризубові" залишилися фінальні змагання за першість і Чашу ЗДА, в яких він зустрінеться з дружиною „Лос Анджелес Кікерс" правдоподібно вже 31-го травня у Філядельфії. Є теж запляновані гри за першість Північної і Центральної Америки, в яких „Тризуб" виступав би як репрезентант ЗДА.

На спортовому святі Німецько - Американського Футбольного Союзу, що відбулося минулої неділі на стадіоні Рандалс в Ню Йорку, збірна Н. А. Ф. Союзу перемогла 2:1 чільний футбольний клюб з Німеччини, — „Гамбурґер С. Ф.", який займає тепер шосте місце в найвищій лізі своєї країни. В збірній Н. А. Ф. Союзу грав один змагун УСК-у Ню Йорк — оборонець Янг. В легкоатлетичних змаганнях у програмі свята чвірка молодих змагунів УСК-у Ню Йорк здобула перше місце в гінцях 4 x 100 ярдів в конкуренції учнів. Склад цієї чвірки: Богдан Ільницький, Василь Бушмич, Микола Вовк і Ярослав Яковлів. Також в збірних юнаків і учнів у футбольних змаганнях брали участь змагуни УСК-у Ню Йорк.

Між комуністичними країнами Югославією і Кубою погіршились взаємини

Београд. — Між комуністичними Югославією і Кубою значно погіршились відносини у зв'язку з приготуваннями до плянованої на жовтень нової конференції „невтральних" держав в Каїро. Югославія підтримала участь в тій конференції також різних латино - американських держав, між ними Венесуелі. Кубинська преса назвала це „провокацією" на адресу Куби і підтримуванням „американського імперіялізму". У відповідь югославська „Борба" закинула Кубі, що кубинська преса „бреше" про інтенції Югославії, яка обстоює принцип найбільшого числа учасників каїрської конференції. За твердженням закордонних обсерваторів в Югославії, Тіто „порадив" Кастрові, щоб той зревідував свою політику щодо експортування комуністичної революції до латино-американських країн, бо, — мовляв — така політика перечить принципові „мирного співіснування", якої тримається тепер Москва. У згаданій жовтневій конференції в Каїро має взяти участь коло 60 країн. Яким чином до „невтральних" країн зараховують Кубу й подібні їм інші комуністичні країни — не відомо.

Мікоян заявляє солідарність СССР з Кубою проти СССР і з Індонезією проти Британії

Токіо. — Анастас Мікоян, перший совєтський віце-прем'єр, який перебуває тепер з відвідинами в Японії, заявив у довгій промові на форумі Японсько-совєтського Товариства, що Совєтський Союз поспішить з допомогою Кубі Кастра у випадку заатакування Куби Америкою, та що Совєти так само солідаризуються з Індонезією в її атаках проти Маляйзії, вважаючи, що Маляйзія є „параваном для британського імперіялізму". Мікоян заявив, що СССР признає, що північне Борнео, яке стало частиною Маляйзії, повинно належати до Індонезії. Мікоян склав на руки японського прем'єра Гаята Ікеди меморіял з пропозицією, що СССР готов закупити в Японії товарів, головно продуктів важкого японського промислу, на суму 350 мільйонів долярів, під умовою, що Японія дасть Совєтам довготермінoвий кредит, найменше на 10 років. Японський уряд готов ґарантувати японським експортовим фірмам найвище кредит на 5 років.

У Ляосі погіршилась ситуація — у користь комуністів

Вієнціян. — Комуністична „приватна армія" так званого руху Патет Ляо несподівано заатакувала праву армію і захопила місто Та Том, звідкіль відкрилась їм дорога до кордону Сіяму та облегшився доступ до Південного В'єтнаму. В рядах комуністів було дві сотні регулярної комуно-китайської армії і п'ять сотень регулярної армії Північного В'єтнаму. Хоч ця подія сталася ще 28 квітня, проте подробиці тієї битви стали відомими щойно тепер, коли тисячі цивільних втікачів пішки пройшли впродовж 15-х днів кількасот миль до Муонґ Ча, де американці мають свою місію. Втікачі оповіли, що комуністи раз-у-раз нападали на втікачів і робили між ними масакру, при чому мало згинути коло 4.000 цивільних осіб, здебільша жінок і дітей. Цей новий злочин комуністів в Ляосі є поновним зламанням Женевського договору з 1961 року.

Новий плян медичної опіки над старшими особами

Вашинґтон. — Палатна Комісія Способів і Засобів під проводом голови конґресмена-демократа Вілбура Д. Міллса виготовила новий плян опіки над старшими особами, який мав би заступити той плян, що його предложив уряд. Але з урядових кол повідомляють, що новий плян Міллса не може бути предметом компромісу, бо він є проти того, щоб медична і шпитальна допомога відбувалися в рямках соціяльного забезпечення. Конґресмен Міллс плянує тільки поширити й дещо поліпшити той закон, який тепер обов'язує, і автором якого був він сам в 1960-му році на спілку з сенатором - демократом із Алабами Робертом С. Керром. Новий проєкт Міллса мав би збільшити на 5 а бо 6 відсотків старечі пенсії. Але це не було б полегшою для недужих емеритів, бо оте заплановане збільшення пенсій ніяк не покривало б великих витрат на лікування під час недуги.

Ансамбль „Веселий Львів" у Ню Йорку

Голова ЛМКлюбу в Ню Йорку, проф. С. Литвиненко розв'язав цього року складну проблему підшукання виконавців для 24-го Літературно - Мистецького Ярмарку дуже просто: він запросив „поярмаркувати" Ансамбль „Веселий Львів". І хоч актори прибули не зі Львова, а з Боффало та Філядельфії, — „поторгуватись" у велику залю „Джуньйор гай скул" прийшло багато людей і, що особливо приємно, — багато молоді. Ярмарок вдався: щось від рідного далекого Львова, про який схвильовано співав артист Ю. Лаврівський, було на тому концерті. Настрій підказувало саме оформлення сцени, виконане Є. Загачевським, із галицьким левом, що сміється, в центрі.

Недавно „Веселий Львів" виступав у Торонті, в Дітройті й інших місцях. І до Ню Йорку Ансамбль привіз багато дотепу (найбільше текстів літературного керівника Ансамблю, Олега Лисяка, також Еко), не менше сантименту (пісні „Галицьке містечко", „Старий парк", „Стрийський парк" та ін.), трохи дружньої критики й сарказму скеч „Календар" — про два українські календарі єдиної української еміґрації за океаном; „Місис Еміґрація" — шарж Ірини Лаврівської у її ж виконанні). Окремо виділились якістю мистецького виконання та вкладом думки та почуття мелодекламація „Львівська міщанка", музика професора В. Безкоровайного, пародія О. Лисяка „Карась у мотелі", у виконанні Марії Лисяк і Юрія Лаврівського (на мотив арії з „Запорожця за Дунаєм", але в американських обставинах, де Карась починає співати про „гайвеї", „мотелі", „капів" і т. п.); дотепно написана й виконана Ю. Лаврівським пісенька „Емеритальна", про старого пана, який з паличкою, люлькою і почитною „Свободою" походжає по Америці та згадує про минулі бойові часи. Мистцем ґротескового шаржу виявив себе найкраще Ярослав Пінот - Рудакевич (гумореска Ека „Фрі кантрі", „Політика" й ін., коли актор незначним рухом чи жестом малював творений словом образ).

Поминаючи кількість текстів і працю загального літературного керівника того ансамблю — його душею є Олег Лисяк, який сполучає знаменито знання львівського терену і його атмосфери з тонким відчуттям вимог сцени та межі — де кінчається ґротеска і де починається шарж. У цьому й таємниця культурного рівня тієї імпрези.

На ярмарку було чимало молоді. І, цікавий факт, — вона добре розуміла навіть жаргонні слова львівських „батярів", без яких наш „Веселий Львів" втратив би свій своєрідний присмак. Акомпаніювала нашим „львов'янам" молода піяністка Марія Цісик.

Вкінці — про мову. Навіть на вечері естрадного типу наша мова повинна бути бездоганна. Деякі свідомо вставлені вислови, як напр. „ти тяжко скапцанів" — оправдані і доречні, однак деякі слова, особливо наголоси були й такі, що не відповідали ані мові львівських „батярів", ані нормам української літературної мови. Головне: щоб самі артисти узгіднили наголоси тих самих слів.

А в самому кінці скажемо нашим милим „львов'янам": приїздіть ще і ще! Ви дали нам змогу посміятись, посумувати, причесали наші голови (кого за, а кого й „проти шерсти").

Л. П-ва

Жидівський комітет в Міннесоті дякує УККА

Міннеаполіс, (мяд). — Жидівська Громадська Рада в Міннесоті (Джуїш Комюніти Рілейшен Кансил) за підписом її екзекутивного директора Самуеля Шайнерак надіслала на руки голови Відділу УККА д-ра Михайла Данилюка листа з 4 травня із висловами подяки за акцію цього Відділу УККА в справі антисемітських настроїв в Совєтському Союзі.

Справа почалась 14 квітня, коли то місцева газета „Міннеаполіс Морнінґ Трібюн" помістила редакційну статтю в справі антисемітизму в СССР та навела факт публікації памфлету Академією Наук в Києві. Відділ УККА в цій справі негайно зареаґував і ця ж газета з 20 квітня опублікувала листа голови Відділу д-ра Михайла Данилюка, в якому відмічено антисемітизм Кремля перед і після большевицької революції, підкреслено переслідування всіх неросійських народів, а також відмічено факт московської провокації виданням памфлету на Україні, щоб ще раз порізнити українське і жидівське населення. В листі сказано, що вся українська громада у вільному світі приєднується до протестів, які були висловлені різними українськими чинниками. Лист опубліковано, як офіційну заяву Відділу УККА.

В наслідок появи цієї заяви — д-р М. Данилюк дістав кілька приватніх подяк від жидівських діячів, а тепер надійшов лист від Жидівської Ради в Міннесоті, яка є членом Жидівської Федерації. В листі висловлюється офіційну подяку українським приятелям за їх акцію і за це, що „вони так само стурбовані, як і ми російським родом антисемітизму, який тепер вживається не тільки в корінній Росії, але також у сателітних країнах". Україну, отже, тут потрактовано, як сателіта. Далі відзначено в листі, що „добре знати, що правильно думаючі люди не залишаються мовчазними тоді, коли діється несправедливість людським істотам в нашому світі незалежно від їх раси, віри чи національного кореня".

Далі сказано, що „ми не можемо зробити вдруге таку саму помилку і залишатись мовчазними в той час, коли люди є переслідувані і мордовані за їх релігійні переконання".

У відповідь на цей лист д-р М. Данилюк з рамени УККА вислав до Жидівської Ради копію резолюцій УККА, які були опубліковані в „Свободі", а також копію заяви професора Смаль - Стоцького, яка також надрукована в „Свободі" в справі московської провокації на Україні виданнями антисемітської брошури Кічка.

Варто відзначити, що Відділ УККА в Міннесоті, мабуть вперше в історії цієї української громади, недавно нав'язав офіційні контакти із жидівськими комітетами на цьому терені і є всі дані думати, що співпраця розвинеться для добра обох громад.

Короткі вісті

● **Англійські консерватисти** дуже врадувані перемогою у доповняльних виборах в окрузі Дівайзес в минулу п'ятницю. Вправді у виборах в 1959 році тамошня їхня більшість становила 3.838 голосів, а тепер тільки 1.670, проте також така перемога піднесла їх на дусі, бо соціялістична Партія Праці заповідала, що у тій окрузі напевне виграє соціялістичний кандидат.

● **Турецький апеляційний суд** відкинув відклик американського підстаршини Дейла МекКушена, засудженого ще в 1959 році на грошову кару дол. 17.-000 або на три роки в'язниці за спекуляцію валютою на чорному ринкові. Після відсидження чотирьох місяців у слідчій в'язниці, його випустили на волю до часу вирішення справи згаданого відклику.

● **У Південній Кореї** арештовано чотирьох членів редакції щоденника за надрукування дійсного чи сфінґованого листа одного робітника, де доражується прийняти від комуністичної Північної Кореї харчову допомогу і переговорювати з нею про з'єднання. У Південній Кореї злочином є всяке сприяння комуністам.

● **Пані Леслі Сімпсон,** голова спілки британських фризієрок, жаліється, що англійки не наслідують американок та західніх европейок і не змінюють собі кольору волосся ані не фарбують сивого волосся. Вона твердить, що англійці цього не люблять і тому їхні жінки не роблять цього — зі шкодою для косметичного промислу і стрижіїв.

ТАРЗАН, ч. 5238. Рішучість вбивника!

Тарзан відскочив набік, несамовито крутячися, щоб не дістати каменем.

А тоді, підозріваючи нечесну гру, він рішуче побіг до сховища лісу...

Але так само рішучим був і його можливий майбутній вбивник... Найближчим разом він не сміє не поцілити!